

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

ตำราเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยเพื่อความผาสุกของประชาชน

จัดทำโดย พลตำรวจโทเพิ่มพูน ชิดชอบ
รหัส ๖๑๐๖๒๘

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๖
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ตำราฉบับหลักประชาธิปไตยเพื่อความผาสุกของประชาชน

พลตำรวจโทเพิ่มพูน ชิดชอบ^๑

บทนำ

“ประชาธิปไตย” เป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมืองผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากิจการของรัฐและให้อำนาจทุกคนสามารถแสดงเจตนาของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งประชาธิปไตยยังมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคและหลักการตัดสินใจในกิจการของรัฐด้วยเสียงข้างมากแต่ไม่ละทิ้งเสียงส่วนน้อย ด้วยลักษณะของประชาธิปไตยที่ได้กล่าวมานี้ จึงทำให้นานาอารยประเทศยึดถือเป็นระบอบปกครองที่สร้างความผาสุกให้กับประชาชนในประเทศของตน ประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ถึงแม้ช่วงเวลาที่ผ่านมามีเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยหลายครั้ง แต่ประเทศไทยก็ยังยืนหยัดที่จะดำรงไว้ซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่จะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้มั่นคงต่อไป

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักประชาธิปไตย เนื่องจากมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในมิติด้านการบังคับใช้กฎหมายและรักษาความสงบเรียบร้อย สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตามที่กฎหมายกำหนด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า “เป็นตำรวจมืออาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชน” ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวคิดของหลักประชาธิปไตย ความหมาย ประเภท หลักการ รูปแบบและวัฒนธรรมของประชาธิปไตย ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถนำเอาหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนได้อย่างไร เพราะหากได้มีการนำเอาหลักประชาธิปไตยไปใช้ในกิจการตำรวจอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ผู้ศึกษาเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า ย่อมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะป็นในด้าน

^๑ จเรตำรวจ (สบ๘)

ภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจ ตลอดจนถือเป็นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังจะนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นและศรัทธาต่อตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกด้วย

๑. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองและวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันโดยอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ทั้งนี้ อำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน โดยคำว่า “ประชาธิปไตย” เป็นคำที่ใช้เรียกรูปแบบการเมืองการปกครองซึ่งในแต่ละประเทศก็มีการเรียกระบอบการปกครองนี้แตกต่างกัน บางประเทศยินยอมให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในขอบเขตที่จำกัด อำนาจปกครองเป็นสิทธิเฉพาะคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่บางประเทศก็ให้อิสระเสรีอย่างเต็มที่กับประชาชนรวมทั้งการปกครองประเทศด้วย ดังนั้น การจะทำความเข้าใจหลักประชาธิปไตยนั้น จึงควรทำความเข้าใจความหมายของประชาธิปไตยเสียก่อน

๑.๑ ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” หรือ “Democracy” มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก คือ เดมอส (Demos) แปลว่า ประชาชน และคำว่า กราโตส (kratos) แปลว่าการปกครอง ซึ่งรวมแล้วหมายถึง การปกครองโดยประชาชน ซึ่งประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์นแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าประชาธิปไตยไว้ว่า หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน^[๑] นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตยไว้ดังต่อไปนี้

อริสโตเติล (Aristotle) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า^[๒] คือการปกครองโดยคนส่วนมาก และโดยจำนวนของคนที่เป็นผู้ปกครองนี้ย่อมสะท้อนถึงชนชั้นที่มีอำนาจปกครองด้วย เพราะทุกสังคมคนส่วนมากคือคนชั้นล่าง คนยากจน คนที่มีการศึกษาน้อย เพราะฉะนั้นประชาธิปไตยจึงเป็นระบบที่ปกครองโดยคนส่วนใหญ่ จึงเป็นระบบการปกครองของชนชั้นล่าง

^๑ ถวิลวดี บุรีกุล และ คณະ, ๒๕๕๗, คำนิยาม วัฒนธรรม และอุดมคติ ประชาธิปไตย, สถาบันพระปกเกล้า, กรุงเทพมหานคร หน้า ๑๔-๑๕.

^๒ นิยม รัฐอมฤต, ๒๕๕๓, การปกครองระบอบประชาธิปไตยในนานาอารยประเทศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร, หน้า ๗.

แอนดริว เฮย์วูด (Andrew Heywood) ^[๒] นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้รวบรวมนิยามของประชาธิปไตย ที่นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายท่านได้ให้นิยามไว้ดังต่อไปนี้

๑. ประชาธิปไตยคือระบบการปกครองโดยคนจนและคนที่ด้อยโอกาส
๒. ประชาธิปไตยคือรูปแบบการปกครองประเภทหนึ่งที่ประชาชนปกครองตนเองโดยตรงและต่อเนื่อง โดยไม่มีความจำเป็นต้องอาศัยนักการเมืองอาชีพและพนักงานประจำ
๓. ประชาธิปไตยคือสังคมที่ตั้งอยู่บนหลักการของความเสมอภาคกันในโอกาส และความมีคุณธรรมของปัจเจกบุคคล มากกว่าหลักการในเรื่องชนชั้นและสิทธิพิเศษ
๔. ประชาธิปไตยคือระบบสวัสดิการและการจัดสรรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความไม่เสมอเท่าเทียมกันในสังคมให้แคบลง
๕. ประชาธิปไตยคือระบบการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักการของการปกครองโดยเสียงข้างมาก
๖. ประชาธิปไตยคือระบบการปกครองที่ให้หลักประกันในเรื่องสิทธิและผลประโยชน์ของฝ่ายเสียงข้างน้อย โดยการยับยั้งอำนาจของฝ่ายเสียงข้างมาก
๗. ประชาธิปไตยคือวิธีการบรรจุบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งสาธารณะด้วยวิธีการแข่งขันต่อสู้เพื่อให้ได้คะแนนเสียงของประชาชน
๘. ประชาธิปไตยคือระบบการปกครองที่ทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยไม่ต้องคำนึงว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในระบบการปกครองนั้นหรือไม่

จรรยา สุภาพ ^[๓] ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า เป็นระบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่โดยเสมอภาคกัน

กระมล ทองธรรมชาติ ^[๓] กล่าวว่า ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ หมายถึง ความเชื่อ ความยึดมั่นของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยหลักการ คือความเสมอภาคของบุคคลทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการที่บุคคลมีเสรีภาพในการกระทำต่างๆได้ตามใจสมัคร เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา เป็นต้น トラบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

จากที่มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่า “ประชาธิปไตย” เป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกัน

^๒ อ้างถึงแล้ว, หน้า ๘.

^๓ อ้างถึงแล้ว, หน้า ๑๕

^๓ อ้างถึงแล้ว, หน้า ๑๕

พิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ และกำหนดให้พลเมืองทุกคนมีโอกาสแสดงความยินยอมและเจตนาของตนเท่าเทียมกัน

๑.๒ หลักการของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อในความสำเร็จและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล ความเสมอภาค และความเชื่อในความจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นอิสระเสรี ประชาธิปไตยจึงประกอบด้วยหลักการต่างๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้ ^[๑]

๑. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Popular sovereignty)

หลักการนี้เกิดจากความเชื่อที่มีอิทธิพลมาจากทฤษฎีสัญญาประชาคมที่มีแนวคิดที่ว่าสังคมก่อตั้งขึ้นโดยความยินยอมของประชาชนในการที่จะให้อำนาจอธิปไตยของสังคมส่วนรวมเข้ามาแทนที่เสรีภาพธรรมชาติ โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมในอธิปไตยนั้นๆ เท่าเทียมกันตามหลักการนี้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองก็มาจากการเลือกตั้งโดยยึดหลักการเสียงข้างมาก จึงมีสิทธิอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองประเทศเพราะได้รับสิทธิจากผู้ถูกปกครองโดยตรง

๒. หลักเสรีภาพ (Liberty)

คือ สภาวะที่ปลอดจากการถูกควบคุม คุมขัง มีสิทธิในการเลือกกระทำการใดๆ เช่น เลือกที่จะอยู่ เลือกที่จะกิน เลือกที่จะกระทำได้โดยปราศจากข้อจำกัดมากมายจนเกินพอดีจากรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เสรีภาพที่มักถูกกล่าวถึงคือ เสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการพูด เขียน อ่าน ตีพิมพ์เผยแพร่ เสรีภาพในการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม ชุมนุมสาธารณะ จัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเสรีภาพเช่นนี้มิได้ขึ้นอยู่กับการรับรองสิทธิของบุคคลหรือของหมู่คณะโดยกฎหมายหรือจารีตประเพณีแต่อย่างใด

๓. หลักความเสมอภาค (Equality)

คือ ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม เป็นความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ และเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมเหมือนกัน มีศักดิ์ศรี เกียรติยศ และมีคุณค่าในความเป็นคนอย่างเดียวกัน ความเสมอภาคประกอบไปด้วย ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคตามกฎหมาย ความเสมอภาคในด้านโอกาส ความเสมอภาคในทางการเมือง ความเสมอภาคในการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ความเสมอภาคในการสมัครรับเลือกตั้ง ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคในการศึกษา ความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

^๑ อ้างถึงแล้ว , หน้า ๒๓

๔. หลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรม (Rule of Law)

คือ หลักการสำคัญที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ด้วยการจำกัดการใช้อำนาจของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งบุคคลจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการปกครองโดยการใช้กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์สูงสุดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

๕. หลักการเสียงข้างมากที่คุ้มครองเสียงข้างน้อย (Majority rule , Minority right)

คือ การตัดสินใจใดๆของรัฐจะต้องยึดเสียงข้างมากเป็นหลัก เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจในกิจการต่างๆ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วประชาชนทุกคนย่อมมีความเห็นที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดสินใจปัญหาอย่างเป็นธรรมจึงจำเป็นต้องยึดเสียงข้างมากเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันหลักการของประชาธิปไตยก็มิได้ละเลยเสียงส่วนน้อยแต่อย่างใด อีกทั้งยังมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของเสียงข้างน้อยด้วย โดยหากปราศจากหลักการคุ้มครองเสียงข้างน้อยแล้ว การตัดสินใจโดยล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานหรือไม่เคารพคุณค่าของเสียงข้างน้อย ก็จะเป็นการปกครองโดยระบอบเผด็จการเสียงข้างมาก (Dictatorship of Majority) ไปเสีย

๑.๓ ประเภทของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

หากจำแนกประเภทของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังต่อไปนี้ ^[๓]

๑.ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy)

หมายถึง ประชาชนเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้แทน เช่น การลงประชามติ

๒.ประชาธิปไตยทางตัวแทน (Representative Democracy)

หมายถึง ประชาชนเป็นผู้ที่เลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศและตัดสินใจแทนตนในรัฐสภา เนื่องจากจำนวนประชาชนมีมาก ทุกคนไม่สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในรัฐสภา หรือแม้แต่วางออกความคิดเห็นได้ครบทุกคน

^๓ วิสุทธิ์ โพธิ์แทน, ๒๕๕๗, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย, พิมพ์ครั้งที่ ๒ , สถาบันพระปกเกล้า, กรุงเทพมหานคร , หน้า ๓.

๓. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

หมายถึง การผสมผสานรูปแบบการปกครองทั้ง ๒ แบบข้างต้นเข้าด้วยกัน โดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกกระดับ เช่น มีอำนาจในการติดตาม ตรวจสอบ การทำงานของผู้แทนที่ตนเลือกได้ เป็นต้น

๑.๔ รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ ^[๓] ดังนี้

๑. หลักประมุขของประเทศ (Head of State)

ก) การปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ เป็นศูนย์รวมของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของประชาชนทั้งหมด โดยจะใช้อำนาจอธิปไตยผ่านอำนาจสามฝ่าย คือ นิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา บริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และตุลาการผ่านทางศาล ทั้งนี้ พระมหากษัตริย์จะเป็นกลาง และไม่ยุ่งเกี่ยวกับการบริหารราชการประเทศ ประเทศที่ปกครองโดยระบอบนี้ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

ข) การปกครองโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข (Presidency) ผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่เป็นประมุขของรัฐ และในบางประเทศจะทำหน้าที่เป็นประมุขของฝ่ายบริหารด้วย เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๒. หลักการรวมและแยกอำนาจ (Separation of Powers)

ก) การปกครองระบบรัฐสภา (Parliamentary System) ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติจะทำหน้าที่ผ่านรัฐสภา ระบอบรัฐสภาสามารถแบ่งออกได้เป็นรูปแบบสภาเดียว (Unicameral System) และรูปแบบสองสภา (Bicameral System) ในประเทศส่วนใหญ่ที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย สมาชิกรัฐสภาจะมาจากการเลือกตั้งทั่วไป แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศที่ใช้รูปแบบสองสภา อาจมีสภาใดสภาหนึ่งที่มาจากการเลือกตั้ง ในขณะที่อีกสภามาจากการแต่งตั้งหรือสรรหา ทั้งนี้ ในระบอบรัฐสภา รัฐบาลจะถูกควบคุมและตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐสภา ผ่านกระบวนการและอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

^๓ อ้างถึงแล้ว , หน้า ๘๑.

ข) การปกครองระบบประธานาธิบดี (Congressional System) มีลักษณะคล้ายคลึงกับระบบรัฐสภา แต่กระบวนการในการจัดตั้งรัฐบาล และแบ่งแยกอำนาจจะแตกต่างกัน ในระบอบนี้ ประธานาธิบดีซึ่งเป็นประมุขของรัฐและฝ่ายบริหาร จะมาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อได้รับเลือกตั้งจะมีสิทธิและอำนาจในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศ โดยผ่านความเห็นชอบของวุฒิสภา ในขณะที่สมาชิกรัฐสภาทั้งสองสภา จะมาจากการเลือกตั้งทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งประธานาธิบดี ดังนั้น อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ จึงเป็นอิสระและแยกขาดจากกัน อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการถ่วงดุลอำนาจ ในระบบประธานาธิบดีจะมีกลไกทางรัฐธรรมนูญที่ให้รัฐสภาใช้อำนาจในการถ่วงดุลฝ่ายบริหาร ผ่านการควบคุมและตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการลงมติเพื่อกล่าวโทษ (Impeachment) และปลดออกจากตำแหน่ง (Recall) ประธานาธิบดี ประเทศที่เป็นต้นแบบของการปกครองลักษณะนี้ คือ สหรัฐอเมริกา

ค) การปกครองระบบผสม (Mixed System) ประธานาธิบดีเป็นประมุขและบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับนายกรัฐมนตรี ในด้านการบริหาร นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร และรับผิดชอบต่อรัฐสภา ประธานาธิบดีจะเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศและการเมืองทั่วไป ทั้งนี้ ประธานาธิบดีในระบบการปกครองแบบนี้ จะแตกต่างจากประธานาธิบดีในระบบประธานาธิบดีตรงที่จะมีอำนาจอนุญาตตุลาการ ระหว่างรัฐสภากับคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจในการประกาศยุบสภา ประเทศที่มีการปกครองลักษณะนี้ เช่น ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

๑.๕ วัฒนธรรมการเมืองในระบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมการเมือง (Political Culture) คือลักษณะของค่านิยมหรือแนวคิดเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือสนใจในกิจกรรมทางการเมืองของพลเมืองซึ่งเป็นสมาชิกของรัฐ โดย สามารถแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยได้ออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ^[๓]

๑. วัฒนธรรมแบบคับแคบ (Parochial Political Culture)

หมายถึง การที่คนในสังคมมีความโน้มเอียงต่อความรู้สึกต่อระบบการเมืองน้อยมาก กล่าวคือ ประชาชนแทบไม่มีความสนใจหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเมืองเลย เพราะประชาชนไม่เห็นว่าการเมืองจะส่งผลกระทบต่อชีวิตตามปกติแต่อย่างใด เช่น ชนกลุ่มน้อยหรือชาวเขาเผ่าต่างๆในประเทศไทย ผู้นำของชนเผ่าเหล่านี้มักไม่มีการแบ่งแยกบทบาททางการเมืองออกจากบทบาททางด้านเศรษฐกิจ ศาสนา หรือสังคม ทำให้ความโน้มเอียงทางการเมืองไม่ถูกแยกออกจากด้านอื่นๆ

^๓ อ้างถึงแล้ว , หน้า ๑๕๒.

๒.วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture)

หมายถึง เมื่อคนส่วนใหญ่ในสังคมรู้สึกสถาบันทางการเมือง และเกิดความรู้สึกต่อสถาบันทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกทางด้านบวกหรือทางด้านลบก็ตาม อีกทั้งยังสามารถประเมินค่าได้ว่าชอบธรรมหรือไม่ โดยประชาชนจะเข้าไปมีความสัมพันธ์กับระบบการเมืองเพียงแคในระดับทั่วไป หรือเพียงรอรับผลจากการเมืองโดยยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมแต่อย่างใด เพราะยังมีความเชื่อว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมก็คงไม่มีอิทธิพลใดๆต่อระบบการเมือง

๓.วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture)

หมายถึง เมื่อประชาชนในสังคมมีความรู้สึกว่ามี ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดต่อระบบการเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีบทบาทในทางการเมือง และมีความเชื่อว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น ย่อมจะต้องส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง และผลประโยชน์อันชอบธรรมที่ตนควรจะได้รับจากระบบการเมือง หรืออย่างน้อยก็ถือเป็นหน้าที่พลเมืองเพื่อแสดงออกถึงความต้องการของตนเองตามแนวคิดของหลักประชาธิปไตย

ประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ถึงแม้ช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ จะเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยหลายครั้ง แต่ประเทศไทยก็ยังยืนหยัดที่จะดำรงไว้ซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่จะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้มั่นคงต่อไป

๒.นโยบายและยุทธศาสตร์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการระดับกรม มีฐานะเป็นนิติบุคคล ขึ้นการบังคับบัญชาโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่สำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ใน มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

“ (๑) รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ

(๒) ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๓) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา

- (๔) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร
- (๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (๖) ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
- (๗) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”

เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และการขับเคลื่อนกลไกต่างๆของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๖๔) ขึ้น เพื่อให้ข้าราชการตำรวจใช้เป็นหลักและแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ ของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

“เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน”

พันธกิจ

๑. ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์และพระราชอาคันตุกะ ให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
๒. บังคับใช้กฎหมาย อำนวยความยุติธรรม ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมตามหลักธรรมาภิบาล
๓. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนและชุมชน และรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรให้เป็นที่เชื่อมั่นและศรัทธา
๔. ร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนและองค์การทุกภาคส่วน ในการแก้ไขปัญหาของสังคม โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง
๕. พัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์การ
๖. ปฏิบัติภารกิจ และช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามนโยบายรัฐบาลให้เกิดผลสัมฤทธิ์

ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติภารกิจเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาล

เป้าประสงค์ : ๑.๑ ภารกิจที่ได้รับมอบหมายเกิดผลสัมฤทธิ์

กลยุทธ์ ๑.๑.๑ เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตอบสนองต่อ

ภารกิจตามนโยบายรัฐบาล โดยมุ่งเน้นภารกิจสำคัญ ดังนี้

- ๑) ปกป้อง เทิดทูน พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์
- ๒) ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ๓) แก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๔) รักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว
- ๕) ควบคุมปราบปรามแรงงานต่างด้าว
- ๖) ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทาง
- ๗) ปฏิบัติการด้านต่างๆที่กระทบต่อความมั่นคง
- ๘) เตรียมความพร้อมขององค์การเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ๙) รักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

เป้าประสงค์ : ๑.๒ ลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน

กลยุทธ์ – เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน ชุมชน และที่มีผลกระทบต่อสังคมในทุกระดับ

เป้าประสงค์ : ๑.๓ มีระบบและกระบวนการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ๑.๓.๑ ปรับปรุง พัฒนาระบบงานและกระบวนการของหน่วยงาน

รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ

๑.๓.๒. ประชาสัมพันธ์กระบวนการและมาตรการในการดำเนินงานให้แก่ประชาชนได้รับรู้

เป้าประสงค์ : ๑.๔ มีเทคโนโลยี อุปกรณ์ และเครื่องมือพิเศษ รวมทั้งระบบสารสนเทศ

อัจฉริยะ

กลยุทธ์ ๑.๔.๑ นำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมมาใช้ในการปฏิบัติงาน

- ๑.๔.๒ พัฒนาคุณภาพของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศให้ครบถ้วน ทันสมัย มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก
- ๑.๔.๓ กำหนดกรอบอัตราและจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้พิเศษ ที่ทันสมัยให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน
- ๑.๔.๔ พัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้พิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การพัฒนางานตำรวจให้โปร่งใส มีมาตรฐาน

เป้าประสงค์ : ๒.๑ สังคมและประชาชนเชื่อมั่นต่อองค์การตำรวจ

กลยุทธ์ ๒.๑.๑ พัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน ทั้งจากภายในและภายนอกองค์การ

๒.๑.๒ นำมาตรการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมา บังคับใช้กับข้าราชการตำรวจที่ประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง

๒.๑.๓ มุ่งมั่นทำงานเพื่อภาพลักษณ์ของตำรวจให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และประชาชน

๒.๑.๔ เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การ โดยยึดถือศักดิ์ศรี จริยธรรมและหลัก ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม

๒.๑.๕ เสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการตำรวจในทุก ระดับ

เป้าประสงค์ : ๒.๒ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ

- ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการและการปฏิบัติงานของตำรวจ
- ลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน

กลยุทธ์ ๒.๒.๑ ให้ความสำคัญกับการให้บริการด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

๒.๒.๒ เพิ่มขีดความสามารถของสถานีตำรวจในทุกมิติ

๒.๒.๓ ปรับทัศนคติและวิธีการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยยึดประชาชน และชุมชนเป็นศูนย์กลาง

๒.๒.๔ นำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ

๒.๒.๕ ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

เป้าประสงค์ : ๒.๓ มีกระบวนการที่โปร่งใสมีมาตรฐาน

- มีกระบวนการที่มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ
- มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ๒.๓.๑ กำหนดกรอบมาตรฐานและปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนกระบวนการและระยะเวลาในการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจและงานบริการประชาชน

๒.๓.๒ ปรับปรุง พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจและงานบริการประชาชน

๒.๓.๓ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กรอบมาตรฐานขั้นตอนกระบวนการและระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้ประชาชนรับรู้โดยใช้สื่อต่างๆ

๒.๓.๔ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรฐานคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนด

๒.๓.๕ เสริมสร้างและพัฒนาข้าราชการตำรวจให้มีวินัยและเคร่งครัดต่อคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณของตำรวจ

๒.๓.๖ พัฒนางานตรวจสอบภายใน ให้เป็นไปตามแนวทางประกันคุณภาพการตรวจสอบภายในภาครัฐ

เป้าประสงค์ : ๒.๔ บุคลากรและหน่วยงานมีครุภัณฑ์ ยุทโธปกรณ์ ยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพียงพอตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

กลยุทธ์ ๒.๔.๑ กำหนดกรอบอัตรครุภัณฑ์ ยุทโธปกรณ์ ยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีความเหมาะสมตามมาตรฐานที่กำหนด

๒.๔.๒ จัดหา ปรับเปลี่ยน และแจกจ่ายครุภัณฑ์ฯตามข้อ ๒.๔.๑ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติ

๒.๔.๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน ตรงต่อการใช้ประโยชน์ มีความสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูล และสามารถพัฒนาให้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการปฏิบัติงานของตำรวจ

เป้าประสงค์ : ๓.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและให้บริการมีความเข้มแข็ง
กลยุทธ์ – ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

เป้าประสงค์ : ๓.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและให้บริการมีความพึงพอใจ

กลยุทธ์ ๓.๒.๑ ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติและ/หรือ ให้รางวัลตอบแทนคุณความดีแก่ประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ

๓.๒.๒ สนับสนุนเงินค่าตอบแทนและสวัสดิการให้กับประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนตามความเหมาะสม

๓.๒.๓ ปรับปรุง พัฒนารูปแบบ วิธีการปฏิบัติ ตลอดจนแนวทางการประเมินผลการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนให้มีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

เป้าประสงค์ : ๓.๓ กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้อง เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน

กลยุทธ์ ๓.๓.๑ บูรณาการกลไกที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ให้มีการเชื่อมโยงการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

๓.๓.๒ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชน เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน

เป้าประสงค์ : ๓.๔ หน่วยงานและบุคลากรนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่าย
ภาครัฐและภาคเอกชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและการให้
บริการประชาชน

- กลยุทธ์ ๓.๔.๑ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของข้าราชการตำรวจและเป้าหมายการ
ทำงานของหน่วยงานทุกระดับให้ยึดถือการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการทำงานตามแนวคิด Community Policing
- ๓.๔.๒ จัดทำฐานข้อมูลในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ทะเบียน
อาสาสมัครเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน ประเภทและชนิดของ
กิจกรรมที่ดำเนินการ และให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานใน
กระบวนกาการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ
- ๓.๔.๓ ปรับโครงสร้างหน่วยงานและระบบตำแหน่งให้สอดคล้องกับการมี
ส่วนร่วมของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างความเข้มแข็งในการบริหาร

เป้าประสงค์ : ๔.๑ การบริหารโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

- กลยุทธ์ ๔.๑.๑ การบริหารที่มุ่งเน้นผลงานตามแผนยุทธศาสตร์
- ๔.๑.๒ พัฒนาระบบการจัดทำแผนงานงบประมาณ ขับเคลื่อนติดตามและ
ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคลให้
มีประสิทธิภาพ
- ๔.๑.๓ พัฒนางองค์การและโครงสร้างองค์การให้มีความสอดคล้องต่อความ
เปลี่ยนแปลง

เป้าประสงค์ : ๔.๒ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการบริหาร
งานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- กลยุทธ์ ๔.๒.๑ สร้างบรรยากาศแวดล้อมให้จูงใจต่อการปฏิบัติงาน
- ๔.๒.๒ สร้างวัฒนธรรมขององค์การให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน
- ๔.๒.๓ วางระบบการจัดการด้านสวัสดิการ ให้เหมาะสมและเพียงพอต่อ
การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
- ๔.๒.๔ พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่
ยึดหลักสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ ความโปร่งใสและเป็นธรรม

- ๔.๒.๕ ปรับปรุงเงินเดือนและค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ สายงาน และความเสี่ยงภัย เพื่อให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีเกียรติและสมศักดิ์ศรี
- ๔.๒.๖ จัดทำและพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานภายในองค์การ
- ๔.๒.๗ พัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีขีดความสามารถสูง เพื่อให้คนดีและคนเก่งได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง
- ๔.๒.๘ ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถภาพทางกายและจิตใจ
- ๔.๒.๙ ส่งเสริม แนะนำ ฝึกอบรม ให้ความรู้ทักษะ ทางด้านวิชาชีพ และการดำรงชีวิต เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรก่อน เกษียณอายุราชการ
- ๔.๒.๑๐ สร้างจิตสำนึกของบุคลากรให้ทุ่มเทและอุทิศตนในการทำงานโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและต้นทุนในการทำงานเพื่อให้ผลงานมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

เป้าประสงค์ : ๔.๓ กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

- กลยุทธ์ ๔.๓.๑ พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านยุทธศาสตร์ ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการตรวจราชการ
- ๔.๓.๒ กำหนดแผนการจัดหาและทดแทนสถานที่ทำการ บ้านพัก ยุทโธปกรณ์ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะที่จำเป็นและเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่
- ๔.๓.๓ สร้างจิตสำนึกของบุคลากรในการใช้งบประมาณ ทรัพย์สินและสิ่งของหลวง

เป้าประสงค์ : ๔.๔ ข้าราชการตำรวจมีสมรรถนะสูงในการปฏิบัติหน้าที่และนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ

- กลยุทธ์ ๔.๔.๑ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมทุกระดับให้สอดคล้อง สนับสนุนยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ๔.๔.๒ พัฒนารูปแบบ วิธีการและวางระบบในการพัฒนาบุคลากรให้มีความครอบคลุมและต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ
- ๔.๔.๓ ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรม

๓.นโยบายการบริหารราชการ ของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ในปัจจุบันภายใต้การนำของ พลตำรวจเอกจักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้มีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายการบริหารราชการและผลสัมฤทธิ์หน่วยงาน ดังนี้

วิสัยทัศน์ ของ พลตำรวจเอกจักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

“เป็นหลักประกันความยุติธรรม และความปลอดภัยในชีวิต
และทรัพย์สินของประชาชน ที่มีมาตรฐานสากล”

พันธกิจ

๑. ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์และพระราชอาคันตุกะ ให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
๒. บังคับใช้กฎหมาย อำนวยความยุติธรรม ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมตามหลักธรรมาภิบาล
๓. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและชุมชน และรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรให้เป็นที่เชื่อมั่นและศรัทธา

นโยบายการบริหารราชการ

๑. การพิทักษ์ ปกป้อง และเทิดพระเกียรติเพื่อความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
๒. การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในสังคม
๓. การป้องกันปราบปรามและลดระดับอาชญากรรม
๔. การแก้ปัญหาอาชญากรรมทุกมิติ
๕. การเร่งรัดขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปองค์กรตำรวจในยุคประชาคมอาเซียน
๖. การเสริมสร้างความสามัคคี และการบำรุงขวัญข้าราชการตำรวจ

ผลสัมฤทธิ์หน่วยงาน

“ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและการบริการที่รวดเร็ว เสมอภาค เป็นธรรม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น ทำให้มีความหวาดกลัวภัยน้อยลง มีความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกและการบังคับใช้กฎหมายที่โปร่งใส สะดวกและรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความมั่นคงสงบสุขและสนับสนุนการพัฒนาประเทศ”

เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่และนโยบายการปฏิบัติราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแล้ว ทำให้เห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนอยู่เสมอ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการสร้างความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนอันถือเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนส่วนรวม แต่ในขณะเดียวกันการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุม ตรวจค้น ควบคุมบุคคลใดๆก็ย่อมจะกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดด้วย ดังนั้นในการจะปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ที่มุ่งสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องนำเอา “หลักประชาธิปไตย” มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นมิตรต่อประชาชนและใช้อำนาจภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น โดยตระหนักอยู่เสมอว่าอำนาจที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับนั้นมาจากประชาชนและจะต้องใช้อำนาจนั้นเพื่อประชาชน หรือในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะต้องกระทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชน อีกทั้งยังต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และปราศจากการเลือกปฏิบัติเป็นต้น ดังจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

๓. การนำหลักประชาธิปไตยมาใช้เพื่อสร้างความผาสุกของประชาชนในหน้าที่ของตำรวจ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนส่วนรวมอยู่เสมอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม อันจะนำไปสู่ความผาสุกของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป โดยการนำประชาธิปไตยมาใช้เพื่อสร้างความผาสุกของประชาชนในหน้าที่ของตำรวจนั้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

๓.๑ ตระหนักอยู่เสมอว่าอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นได้มาจากประชาชนและเพื่อประชาชน

หลักการที่ถือเป็นหัวใจสำคัญข้อหนึ่งของหลักประชาธิปไตย ก็คือ “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน” ซึ่งหมายถึง แท้จริงแล้วอำนาจเด็ดขาดในการบริหารประเทศนั้นยังคงเป็นของประชาชน เพียงแต่เพื่อต้องการสร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่น ประชาชนส่วนรวมจึงต้องยอมสละอำนาจนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือมอบอำนาจอธิปไตยนั้น ให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจแทน โดยในประเทศไทยได้แบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

๑) อำนาจนิติบัญญัติ (Legislative Power) หรือ รัฐสภาอันประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย ควบคุมไม่ให้มีการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และสมาชิกวุฒิสภา มีหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ความเห็นชอบในประเด็นสำคัญต่างๆ

๒) อำนาจตุลาการ (Judicial Power) คือ อำนาจในการตีความตามตัวบทกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งอำนาจตุลาการถูกใช้ผ่านศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร

๓) อำนาจบริหาร (Executive Power) หมายถึง อำนาจในการบริหารประเทศให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรีซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลและคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน และบริหารราชการแผ่นดินไปตามนโยบาย รักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้ง ควบคุม กำดับดูแล กระทบวง ทบวง กรม ต่างๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในงานราชการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ดังนั้นถ้าหากยึดหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน” ก็จะทำให้เข้าใจได้ว่าแท้จริงแล้วอำนาจที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีนั้นก็มาจากอำนาจที่ประชาชนมอบให้ ทำนองเดียวกัน อำนาจที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีนั้น ก็เป็นอำนาจที่ประชาชนมอบให้ใช้อำนาจแทนเพื่อทำหน้าที่ในการรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนจึงควรตระหนักอยู่เสมอว่าอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นได้มาจากประชาชนและในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นก็ต้องเป็นไปเพื่อความผาสุกของประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเพียงผู้ที่ทักขรับใช้ประชาชนเท่านั้น จึงไม่ควรใช้อำนาจเกินขอบเขต ใช้อำนาจไปในทางที่มิชอบ หรือใช้อำนาจที่ได้รับไปคุกคามสิทธิ เสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอเสียเอง และเมื่อยึดหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนแล้ว” เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนก็ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติจากเดิมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนอาจมีแนวความคิดว่า ตำรวจมีอำนาจต่างๆ

เหนือประชาชนซึ่งไม่ถูกต้อง แต่ควรเปลี่ยนแนวคิดมาให้บริการประชาชนด้วยความเป็นมิตรและความภาคภูมิใจที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้ใช้อำนาจอันสำคัญยิ่งนี้แทนประชาชนทั้งประเทศ

๓.๒ ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่มีเหตุอันควร

ในนานาอารยประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและยึดหลักประชาธิปไตยไปสู่นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินนั้น ประชาชนจะมีความหวังในสิทธิและเสรีภาพของตนเป็นอย่างมาก ก็เพราะสิทธิและเสรีภาพนั้นเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของความเป็นประชาธิปไตย การจะดำรงชีวิตได้ตามปกติสุขนั้น จำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ภายใต้กฎหมายหรือกฎกติกาที่สังคมส่วนรวมยอมรับ และที่สำคัญที่สุดคือประชาชนจะต้องไม่ถูกรบกวนหรือ ถูกตรวนสิทธิและเสรีภาพจากการกระทำใดๆโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือจากประชาชนด้วยกันเองโดยไม่มีเหตุอันควร ดังนั้นหลักการเรื่อง “สิทธิเสรีภาพ” นี้ก็ถือเป็นอีกหลักการสำคัญของหลักประชาธิปไตยเช่นกัน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั้น หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องกระทำการอันเป็นการกระทบต่อ “สิทธิและเสรีภาพ” ของประชาชน ถึงแม้กฎหมายจะได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้สามารถกระทำได้อีกก็ตาม แต่ก็มีได้หมายความว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถใช้อำนาจนั้นๆได้ตามอำเภอใจแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องของอำนาจการจับกุมและการค้นตัวบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น มีการบัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ดังนั้น หากยึดหลักประชาธิปไตยในเรื่องสิทธิและเสรีภาพเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะสามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้ ในกรณีที่มีหมายหรือคำสั่งของศาล หรือเป็นไปตามเหตุอื่นๆตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้เท่านั้น เช่นเดียวกันกับการขอค้นตัวบุคคลใดก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถกระทำได้อีกต่อเมื่อมีเหตุที่ระบุไว้ตามกฎหมายเท่านั้น

เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้อำนาจในการจับกุม หรือค้นตัวบุคคลโดยไม่มีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ เช่น ไม่สามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจในการจับกุมหรือขอค้นตัวบุคคลโดยปราศจากเหตุอันควร หรือมีลักษณะเป็นการลุแก่อำนาจ หรือเพื่อกลั่นแกล้งบุคคลที่ตนเคยมีสาเหตุโกรธเคืองด้วย เพราะนอกจากไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยเนื่องจากการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้ว ยังเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและขัดต่อกฎหมายอีกด้วย ดังนั้น เพื่อจะสร้างความผาสุกให้เกิดแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่มีเหตุอันควรโดยเด็ดขาด

๓.๓ ปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

แม้จะแตกต่างกันด้วยสถานะต่างๆ แต่ในมุมมองของหลักประชาธิปไตยนั้น ไม่ว่าจะเป็นเพศใด อายุเท่าใด จะมีฐานะทางสังคมอย่างไร มีความเชื่อทางศาสนาแบบใด มีระดับการศึกษาอย่างไร มีฐานะทางเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใด มนุษย์หนึ่งคนก็มีคุณค่าในตนเองเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงมิได้คำนึงถึงความแตกต่างทางสถานะต่างๆของมนุษย์แต่อย่างใด แต่กลับมุ่งที่จะคุ้มครองประชาชนทุกคนให้ได้รับสิทธิและเสรีภาพด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ดังนั้น ในการนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สิ่งสำคัญที่ควรจะต้องยึดถืออย่างยิ่งคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และปราศจากการเลือกปฏิบัติในทุกกรณี กล่าวคือ หากเป็นกรณีของการจับกุมผู้กระทำความผิดนั้น หากมีบุคคลใดกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน ก็จะต้องถูกจับกุมดำเนินคดีเช่นเดียวกันตามบทบัญญัติของกฎหมาย จะต้องไม่มีการแบ่งแยก หรือจะต้องไม่มีการปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นสองมาตรฐานโดยเด็ดขาด เช่น นาย ก. เป็นชาวบ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ฐานะปานกลาง ไม่มีชื่อเสียง หน้าตาทางสังคม กระทำความผิดในข้อหา ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย อันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงถูกจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกัน นาย ข. เป็นนักธุรกิจชื่อดังระดับประเทศ มีฐานะร่ำรวย มีชื่อเสียงในวงสังคม ได้กระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกันกับนาย ก. เช่นนี้ นาย ข. ก็จะต้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายเช่นเดียวกันจึงจะถือเป็นการปฏิบัติต่อประชาชนที่เสมอภาค และเท่าเทียมกัน หรือแม้จะเป็นมิติของการบริการประชาชนก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องให้การบริการต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน เช่น เมื่อ

ประชาชนเดินทางมาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา หรือความแตกต่างระหว่างบุคคลใดๆก็ตาม พนักงานสอบสวนก็ต้องรับแจ้งความตามอำนาจหน้าที่ไม่ต่างกัน

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และปราศจากการเลือกนี้ นอกจากจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักประชาธิปไตยแล้ว ยังลดความขัดแย้งอันเกิดจากการถูกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ในมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติอีกด้วย

๓.๔ แสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ

หากพิจารณาตามหลักการสำคัญของประชาธิปไตยแล้วก็จะพบว่า อำนาจที่แท้จริงในการบริหารจัดการกิจการต่างๆของร้ฐนั้นแท้จริงแล้วเป็นของประชาชนพลเมืองทุกคนในรัฐ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมหลักประชาธิปไตยแล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาความร่วมมือให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เช่น การดำเนินการตามหลักการตำรวจชุมชน (Community Policing) ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนได้ในเบื้องต้น ซึ่งถือเป็นการแบ่งเบาภาระให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งยังถือเป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมชุมชนซึ่งมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชุมชน อีกทั้งยังทำให้เกิดความรวดเร็วต่อการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนอีกด้วย หรือกรณีของการจัดตั้ง อาสาสมัครตำรวจบ้าน (Home Guard) ที่เป็นประชาชนที่มีใจรักในการรักษาความสงบเรียบร้อยและมีจิตอาสาในการช่วยเหลืองานตำรวจ โดยเฉพาะในการร่วมปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมตามโอกาสต่างๆ ซึ่งถือเป็นการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง ซึ่งการดำเนินการตามที่กล่าวมานี้ ถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของตำรวจซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องแสวงหาความร่วมมือเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากรูปแบบต่างๆที่กล่าวมาแล้ว ในประเด็นด้านการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เข้ามาร่วมตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือดังกล่าวคือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ หรือ กต.ตร. ทั้งในระดับจังหวัด

คือ กต.ตร.กทม/กต.ตร.จังหวัด และในระดับสถานีตำรวจ คือ กต.ตร.สน./กต.ตร.สภ. ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างใกล้ชิดอีกส่วนหนึ่ง จึงสามารถกล่าวได้ว่า บทบาทของ กต.ตร.เป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่ง ในการเข้ามามีส่วนช่วยเหลือให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรมต่อไป

บทสรุป

“ประชาธิปไตย” เป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง ผู้เป็นเจ้าของอำนาจคือพลเมือง โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ และกำหนดให้พลเมืองทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเจตนาของตนเท่าเทียมกัน โดย “หลักประชาธิปไตย” ประกอบด้วยหลักการสำคัญซึ่งถือเป็นหัวใจหลัก ๕ ประการ ได้แก่

๑. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (Popular sovereignty)
๒. หลักเสรีภาพ (Liberty)
๓. หลักความเสมอภาค (Equality)
๔. หลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรม (Rule of Law)
๕. หลักการเสียงข้างมากที่คุ้มครองเสียงข้างน้อย (Majority rule , Minority right)

ประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ถึงแม้ช่วงเวลาที่ผ่านมาจะเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยหลายครั้ง แต่ประเทศไทยก็ยังยืนหยัดที่จะดำรงไว้ซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่ จะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้มั่นคงต่อไป

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักประชาธิปไตย เนื่องจากมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในมิติด้านการบังคับใช้กฎหมายและรักษาความสงบเรียบร้อย สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มุ่งให้ข้าราชการตำรวจทุกนาย “เป็นตำรวจมืออาชีพเพื่อ

ความผาสุกของประชาชน” จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องนำเอา “หลักประชาธิปไตย” มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้เพื่อสร้างความผาสุกของประชาชนในหน้าที่ของตำรวจนั้น สามารถกระทำได้โดย

๑. ตระหนักอยู่เสมอว่าอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นได้มาจากประชาชนและเพื่อประชาชน

๒. ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่มีเหตุอันควร

๓. ปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

๔. แสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการนำเอาหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็จะทำให้เป็นการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และมีส่วนในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นการสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างสมบูรณ์อีกด้วย

บรรณานุกรม

ถวิลวดี บุรีกุล และ รัชวดี แสงมเหษณ์. (๒๕๕๗). **ค่านิยม วัฒนธรรม และอุดมคติ
ประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

นิยม รัฐอมฤต. (๒๕๕๓). **การปกครองระบอบประชาธิปไตยในนานาอารยประเทศ**.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิสุทธิ โปธิแทน. (๒๕๕๗). **แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร:
สถาบันพระปกเกล้า.